

NALAZ FIBULE SEOBE NARODA IZ BRGUDA KOD BENKOVCA*

ANTE UGLEŠIĆ
Sveučilište u Zadru
Odjel za arheologiju
Obala kralja P. Krešimira IV, 2
HR-23000 Zadar

UDK: 904(497.5 Brgud)"653":739
739.8
Izvorni znanstveni rad
Original scientific paper
Primljeno / Received: 2010-08-31

U radu se obrađuje lučna fibula pronađena na položaju Jarebinjak u Brgudu kod Benkovca. Tipološko-stilskom analizom i usporedbama s fibulama s panonsko-podunavskog područja, odnosno prostora današnje Mađarske, utvrđeno je da taj nalaz treba pripisati Gepidima. Datira se u sam kraj 5. ili u prvu trećinu 6. stoljeća, a nastala je po svoj prilici u nekoj od radionica na dalmatinskom području.

Fibula iz Brguda nov je prinos poznavanju gepidskog boravka na našim prostorima u doba Istočnogotskog kraljevstva, a ona je ujedno i jedna od dodatnih indicija da rimsko naselje Alveriju (*Alveria*) treba smjestiti upravo na gradinu Jarebinjak.

KLJUČNE RIJEČI: *seoba naroda, Gepidi, Brgud, Jarebinjak, Alveria, lučna fibula*

Na položaju Jarebinjak u Brgudu kod Benkovca (Sl. 4) prije nekoliko godina pronađena je lučna fibula (Sl. 1-3). Riječ je o slučajnom površinskom nalazu koji je pri prolasku navedenim položajem pronašao Ivica Čerina iz Podgrađa kod Benkovca i danas se nalazi u njegovu posjedu. Izrađena je od bronce tehnikom lijevanja, a njezine dimenzije iznose: dužina 8,73 cm, širina 0,67-3,12 cm, debljina 0,27-2,40 cm. Sačuvana je gotovo u cijelosti. Fibula ima polukružnu glavicu s tri izdanka, ukrašenu koncentričnim kružnicama s udubljenjem na središnjem dijelu. Glavica je s nožicom spojena polukružnim lukom, narebrenim po sredini, ukrašenim na donjem dijelu istim ukrasima kao i glavica. Na luk se nastavlja izdužena (jezičasta) nožica, također narebrena po sredini i ukrašena istim ukrasom koncentričnih kružnica kao i glavica i luk. Završetak nožice je zašiljen i djelomice imitira završetke u obliku stilizirane životinjske glave koji se javljaju na većini barbarskih fibula seobe naroda. Po nožici fibule naziru se kose urezane linije koje po svoj prilici nisu ukrasni motivi, već ostatci lošeg lijevanja u kalupu. Na poleđini glavice nalaze se ostatci željezne opruge na koju se nastavljala igla za zakopčavanje koja je poradi korozije u potpunosti propala. Na poleđini donjeg dijela luka i nožice cjelovito je sačuvan dio mehanizma za zakopčavanje u koji je ulijegala igla.

Opisana fibula dosta je loš obrtnički proizvod i među fibulama seobe naroda nismo joj pronašli posve izravnih analogija, međutim, po njezinu izgledu bez ikakve sumnje možemo zaključiti da pripada razdoblju seobe naroda, odnosno vremenu istočnogotske vladavine nad

* Članak posvećujem svom učitelju, kolegi i prijatelju dr. sc. Janku Beloševiću, redovitom sveučilišnom profesoru i profesoru emeritusu Sveučilišta u Zadru, neumornom

pregaocu i istraživaču, vrsnom poznavatelju arheologije, posebice one iz hrvatskog ranosrednjovjekovlja.

Sl. 1. Gepidska lučna fibula iz Brguda, prednja strana (foto: A. Uglešić).
Fig. 1. Gepidic bow fibula from Brgud, front side (photo: A. Uglešić).

Sl. 2. Gepidska lučna fibula iz Brguda, prednja i bočna strana (foto: A. Uglešić).
Fig. 2. Gepidic bow fibula from Brgud, front and back side (photo: A. Uglešić).

Sl. 3. Gepidska lučna fibula iz Brguda, stražnja strana (foto: A. Uglešić).
Fig. 3. Gepidic bow fibula from Brgud, back side (photo: A. Uglešić).

prostorima Dalmacije (493.-537.).¹ Kada govorimo o njezinoj etničkoj pripadnosti, prema načinu ukrašavanja nikako je ne možemo povezati s Istočnim Gotima, jer među istočnogotskim fibulama sa svih prostora Europe gdje je boravila ta etnička skupina, nema sličnih primjeraka. Nasuprot tomu, primjerke fibula ukrašene vrlo srodnim ukrasima nalazimo na panonsko-podunavskom prostoru, osobito među fibulama gepidske pripadnosti 5. i 6. stoljeća, i to na niz lokaliteta: Kunszentmárton – Péterszög,² Szentés – Nagyhegy,³ Szentés – Berekhát,⁴ Csanád – Bökény,⁵ Szőreg,⁶ Tiszabura – Lejtőer,⁷ Gátér,⁸ Hódmezővásárhely – Gorzsa,⁹ Malomfalva (Moreşti).¹⁰ Isto tako fibule ukrašene vrlo srodnim motivima koncentričnih kružnica nalazimo i među nekim primjercima fibula s Krima¹¹ i iz Pridnjevrovlja,¹² datiranih u prvu polovicu 7. stoljeća.

Sudeći prema naprijed spomenutim analogijama gepidske pripadnosti s prostora današnje Mađarske, mislimo da gotovo bez ikakve sumnje lučnu fibulu s položaja Jarebinjak u Brgudu treba također povezati upravo s Gepidima. Prisutnost pripadnika te etničke skupine s desetak je dosad objavljenih nalaza potvrđeno na području nekadašnje rimske provincije Dalmacije, iz vremena istočnogotske vlasti nad tim nad prostorima, i to na sljedećim lokalitetima: Knin – Greblje,¹³ Vid (Narona) – Njive/Podstrana,¹⁴ Danilo (Rider) – Gradina,¹⁵ Podumci – Maretića umac¹⁶ i Sarajevo.¹⁷

Još do prije dvadesetak godina prevladavalo je mišljenje da Gepidi uopće nisu boravili u dalmatinskim krajevima,¹⁸ međutim, spomenuti noviji nalazi i reinterpretacija nekih ranije pronađenih, bez ikakve su sumnje potvrdili prisutnost te etničke skupine na navedenim prostorima.¹⁹ Dapače, najnoviji nalazi, osobito na području antičke Salone, dodatno osvjetljavaju navedenu problematiku i pokazuju prisutnost Gepida na većem dijelu područja

¹ O istočnogotskoj vladavini u provinciji Dalmaciji vidi: A. UGLEŠIĆ, 1992, 65 i d.; A. UGLEŠIĆ, 1996, *passim*.

² D. CSALLÁNY, 1961, T. XI, 11.

³ D. CSALLÁNY, 1961, T. XXXI, 3, grob 15.

⁴ D. CSALLÁNY, 1961, T. LXVIII, 7, grob 61; T. LXXIII, 10, grob 36; T. LXXXIII, 1-2, grob 202.

⁵ D. CSALLÁNY, 1961, T. CLIX, 13, grob F.

⁶ D. CSALLÁNY, 1961, T. CLXV, 2, grob 16.

⁷ D. CSALLÁNY, 1961, T. CXCVII, 2.

⁸ D. CSALLÁNY, 1961, T. CCXIX, 11, grob 238.

⁹ D. CSALLÁNY, 1961, T. CCXXXIII, 6, grob 22 (5).

¹⁰ D. CSALLÁNY, 1961, T. CCLXX, 5.

¹¹ A. Г. ФЫРАЦЬЕВ, 2007, 27. Riječ je o dvjema lučnim fibulama koje se čuvaju u muzeju Ermitaž u Sankt Peterburgu (Ruska Federacija).

¹² A. Г. ФЫРАЦЬЕВ, 2007, 33. Ta se fibula također čuva u muzeju Ermitaž u Sankt Peterburgu.

¹³ Na toj dosad najvećoj istraženoj nekropoli seobe naroda na području Dalmacije sa sveukupno evidentiranih 218 grobova, uz sasvim sigurno tri (moгуće i četiri) istočnogotska, utvrđena su i dva gepidska pokopa. U grobu 50 pronađena je pojasna kopča sa završetkom u obliku stilizirane orlovske glave koja pripada nakitnoj skupini tzv. orlovskih kopči (D. JELOVINA, 1964, 153-156, sl. 2; K. SIMONI, 1991, 81-82; Z. VINSKI, 1991, 24-26, T. XII, 1; A. UGLEŠIĆ, 2000, 96-97, T. II, 2). Drugi grob gepidske provenijencije uništen je prije dolaska stručnjaka, a iz njega je spašen dvosjekli

mač – *spatha* (D. JELOVINA, 1964, 153-156; K. SIMONI, 1991, 108; Z. VINSKI, 1991, 32, T. IV, 1-2; A. UGLEŠIĆ, 2000, 96-98, T. II, 2).

¹⁴ Na položaju Groblje utvrđeno je desetak grobova iz vremena seobe naroda od kojih je jedan istočnogotski (A. UGLEŠIĆ, 1995, 145-150, T. I-II; Z. BULJEVIĆ, 1999, 245-246, T. XVIII). Isto tako utvrđen je jedan gepidski ženski pokop sa sljedećim nalazima: par srebrnih i pozlaćenih lučnih fibula, šest staklenih i jantarnih perli, prstenci i srebrni stožasto savijen predmet nepoznate namjene (Z. BULJEVIĆ, 1999, 205, 240-244, T. IX, 2, T. X, T. XVII, 2; A. UGLEŠIĆ, 2000, 93-100, T. I). Pri pisanju rada o tom gepidskom pokopu ostavili smo mogućnost da bi i grob 4 s položaja Njive – Podstrana, s obzirom na u njemu pronađene nalaze, mogao biti gepidski (A. UGLEŠIĆ, 2000, 94).

¹⁵ Slučajni (najvjerojatnije grobni) nalaz diskolike "rotirajuće" aplikе (A. UGLEŠIĆ, 2007, 273 i d., sl. 1).

¹⁶ Slučajni (najvjerojatnije grobni) nalaz diskolike "rotirajuće" aplikе, kasnije preinačene u fibulu (A. UGLEŠIĆ, 2007, 273 i d., sl. 2-3).

¹⁷ U nekadašnjoj Nemanjinoj ulici pronađena je ukrasna brončana alka koja se pogrješno pripisivala Istočnim Gotima (D. SERGEJEVSKI, 1947, 42-43, sl. 21; N. MILETIĆ, 1978, 101, T. IV, 2; N. MILETIĆ, 1988, 388, sl. 24).

¹⁸ Z. VINSKI, 1991, 32.

¹⁹ A. UGLEŠIĆ, 2000, 93 i d.; A. UGLEŠIĆ, 2007, 273 i d.

rimske Dalmacije. Naime, prije nekoliko mjeseci zaštitnim arheološkim istraživanjima velikoga rimskog groblja na položaju Smiljanovac u Solinu gdje je utvrđeno više od tisuću grobova, datiranih od 1. st. prije Krista do seobe naroda, odnosno do propasti antičke Salone, pronađeno je desetak ukopa koji se mogu pripisati germanskom horizontu. S obzirom na pronađene nalaze u grobovima toga horizonta, već se sada može govoriti o više gepidskih ukopa, a u jednom od njih pronađena je i umjetno deformirana lubanja, što je također izrazita karakteristika te etničke skupine.²⁰ Navedenim podacima o gepidskim nalazima na prostorima nekadašnje rimske provincije Dalmacije treba pridodati još dva nova i neobjavljena primjerka: na prostoru Hercegovine prije nekoliko godina pronađena je "rotirajuća" gepidska fibula²¹ a još jedan primjerak takvog tipa fibule ovih je dana utvrđen na širem području Benkovca.²²

Nakon što smo ukratko spomenuli ostale gepidske nalaze s prostora rimske Dalmacije, ponovno se vraćamo nalazu gepidske fibule iz Brguda. Kao što smo to već naprijed istaknuli, ona je dosta rustičan rad i među svim spomenutim analognim primjercima s prostora Mađarske nema tako rustično izrađenih fibula. Stoga nam se nameće zaključak da je ona nastala pod utjecajem panonsko-podunavskoga radioničkog kruga, ali najvjerojatnije izvan njega, tj. u radionicama na području provincije Dalmacije. Na posve izgledne lokalne radionice na tom području koje su izrađivale nakitne predmete za Istočne Gote upozoravano je u više navrata.²³ Isto tako slučajevi orlovske gepidske kopče iz groba 50 nekropole Knin – Greblje²⁴ kao i diskolike "rotirajuće" aplikе iz Danila – Gradine²⁵ te diskolike "rotirajuće" aplikе-fibule iz Podumaca – Maretića umca,²⁶ indiciraju da su te radionice izrađivale nakitne predmete i za Gepide.²⁷ Kao radioničko središte najčešće se pretpostavlja središte Provincije – *Salonae*, međutim, s obzirom na disperziju nalaza, sve je više argumenata (a među njima je i fibula iz Brguda) da u obzir treba uzimati i druge gradove, poglavito *Iader*, ali i druga kolonijalna ili čak municipalna središta Dalmacije.

Kada govorimo o karakteru nalaza fibule iz Brguda, treba naglasiti da se radi o uporabnom, ujedno i nakitnom predmetu koji je karakterističan za žensku nošnju, a vremenski se može smjestiti u sam kraj 5. i prvu trećinu 6. stoljeća. S obzirom na mjesto njezina pronalaska, mislimo da se gotovo s potpunom sigurnošću može govoriti o naseobinskom nalazu. Položaj Jarebinjak (ili Jarebnjak, kako se još navodi u literaturi – Sl. 4), pri ubikaciji naselja na rimskim komunikacijama na području sjeverne Dalmacije najčešće se povezuje s

²⁰ Za sumarne podatke o istraživanju lokaliteta Smiljanovac u Solinu najiskrenije zahvaljujem kolegi Slavku Galiotu, dipl. arheologu, koji je kao vlasnik privatne arheološke tvrtke Delmat Galiot, d. o. o., rukovodio istraživačkim radovima. S obzirom na to da je osteološki i arheološki materijal s iskopavanja te nekropole u fazi intenzivne obrade, u ovom trenutku se može govoriti samo o preliminarnim rezultatima istraživanja pa je moguće da je i broj germanskih pokopa veći od desetak dosad utvrđenih.

²¹ Fibula je pećinski nalaz, a na nju su me upozorili studenti arheologije koji su uspjeli pribaviti i njezinu fotografiju. Na žalost, ona je po svoj prilici prodana privatnim kolekcionarima i nemamo saznanja gdje se sada nalazi.

²² O nalazu te fibule izvijestio me je pri samom dovršetku ovoga rada kolega doc. dr. sc. Mato Ilkić, koji me je

upozorio i na nalaz lučne fibule obrađene u ovome radu, na čemu mu najsrdačnije zahvaljujem. Tu ćemo fibulu kao i sve nalaze "rotirajućih" fibula i aplikа iz rimske Istre i Dalmacije zajednički obraditi u posebnom članku u jednom od idućih brojeva časopisa *Archaeologia Adriatica*.

²³ J. BELOŠEVIĆ, 1965, 135; Z. VINSKI, 1973, 187, 209; A. UGLEŠIĆ, 1990, 211, 219-220, 226; A. UGLEŠIĆ, 1996, 75, 126; A. UGLEŠIĆ, 1996a, 139-140, 145-147, 154; A. UGLEŠIĆ, 2003, 104.

²⁴ Vidi bilj. 13 u ovom radu.

²⁵ Vidi bilj. 15 u ovom radu.

²⁶ Vidi bilj. 16 u ovom radu.

²⁷ A. UGLEŠIĆ, 2000, 96-97; A. UGLEŠIĆ, 2007, 276.

Sl. 4. Gradina Jarebinjak u Brgudu, pogled s istoka (foto: A. Uglešić).
 Fig. 4. Jarebinjak hill-fort in Brgud, view from the East (photo: A. Uglešić).

rimskim naseljem *Alveria*.²⁸ Sudeći prema arheološkim ostacima vidljivim na terenu kao i dosad poznatim sitnim arheološkim nalazima, očito je da je naseljavanje gradine Jarebinjak u neprekinutom kontinuitetu bilo od željeznoga doba do srednjega vijeka. Nalaz gepidske fibule potvrđuje da ju je u vrijeme istočnogotske vladavine naseljavao i germanski živalj, a razlog za to poglavito je morao biti strateške naravi, jer se nalazila uz iznimno važnu komunikaciju *Iader* (Zadar) – *Nedinum* (Nadin) – *Asseria* (Podgrađe) – *Burnum* (Ivoševci).²⁹

²⁸ M. SUIĆ, 1981, 247, smatra da se *Alveria* nalazila u današnjim Dobropoljcima. S. ČAČE, 1990, 204, bilj. 27, s priličnom sigurnošću Alveriju dovodi u vezu s gradinom Jarebinjak. Isti autor u nešto kasnijem radu (S. ČAČE, 1995, 47) misli da u svezi s ubikacijom Alverije u obzir dolaze liburnsko-rimska naselja *Ostrovica sjeverozapadno od Varvarije, Jarebnjak u Brgudu ili neko treće do sada neotkriveno naselje na području Rodaljica i Bjeline*. Prednost, ipak (zbog komunikacije), daje gradini Jarebinjak u Brgudu. U još kasnijem radu (S. ČAČE, 2007, 53) navodi

da je *Alverija središte koje do danas nije identificirano, ali se po međašima zaključuje da joj se teritorij protezao od Brguda i Dobropoljaca u zaleđe, vjerojatno obuhvativši Rodaljice, Bilinu i susjedna sela*. B. Kuntić-Makvić i M. Šegvić u radu o razgraničenju između Aserije i Alverije nisu se upuštale u raspravu o smještaju Alverije, odnosno položajima koji se s njom dovode u vezu (Dobropoljci, Brgud – Jarebinjak i Ostrovica), već to pitanje ostavljaju do daljnjega otvorenim (usp.: B. KUNTIĆ-MAKVIĆ – M. ŠEGVIĆ, 1988, 60-61).

Jedan od principa istočnogotskog naseljavanja na svim područjima kojima su vladali bio je, između ostalih, uspostava vojnih uporišta u najznačajnijim naseljima uz stateški važne komunikacije.³⁰ Prema tome logično je pretpostaviti da je i na području Alverije bila stacionirana manja istočnogotska vojna posada. Poglavitito zbog potvrđene činjenice o kontinuitetu naseljavanja gradine Jarebinjak, čemu u prilog ide i fibula koju u ovom radu obrađujemo, skloni smo mišljenju da baš na tom prostoru treba ubicirati rimsku Alveriju, središte nekadašnje liburnske zajednice Alverijata.

* * *

Rezimirajući sve sadašnje spoznaje o gepidskim nalazima na područjima rimske Dalmacije, a u kontekstu nalaza fibule koju o radu obrađujemo, treba naglasiti da u ovom trenutku možemo izvlačiti sasvim drugačije zaključke nego je to bilo pred dvadesetak godina, kada se, kako smo to već naprijed istaknuli, smatralo da Gepidi uopće nisu boravili na prostorima Dalmacije. Danas ne samo da se s potpunom sigurnošću može govoriti o njihovoj nazočnosti na tom području u vrijeme istočnogotske vladavine (493.-537.), nego i o tome da se broj arheoloških nalaza koji se mogu pripisati toj etničkoj skupini, gotovo približava broju onih koji se smatraju istočnogotskim. To navodi na zaključak da je i broj pripadnika gepidske populacije bio vrlo blizak onom istočnogotskog podrijetla. S obzirom na to da su Gepidi kao i Istočni Goti bili barbari, bez ikakvih su zapreka mogli služiti u istočnogotskoj vojsci (kao podanici) i to je bio glavni razlog njihova naseljavanja, ili bolje reći raseljavanja, na druga područja istočnogotske države, izvan Srijema (*Pannonia Sirmiensis*), gdje su poglavito obitali u to doba.³¹ Zajedno s vojnicima dolazili su svakako i članovi njihovih obitelji. Isto tako jedan dio Gepida na prostore Dalmacije naseljavao se i iz drugih razloga, poglavito ekonomske naravi, jer je nakon Italije, ta provincija po svoj prilici najgušće bila naseljena istočnogotskim življem.

Nalaz fibule iz Brguda nov je prinos poznavanju gepidskog boravka na našim prostorima. Ona ujedno baca i novo svjetlo na prostor rimske Alverije i daje dodatne argumente za ubikaciju toga naselja na gradinu Jarebinjak.

LITERATURA

- BELOŠEVIĆ, J., 1965. - Janko Belošević, Prvi arheološki tragovi velike seobe naroda na području sjeverne Dalmacije, *Diadora*, 3, Zadar, 129-141.
- BULJEVIĆ, Z., 1999. - Zrinka Buljević, Njive-Podstrana: groblje iz vremena seobe naroda u Naroni, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 90-91, Split, 201-293.
- CSALLÁNY, D., 1961. - Dezső Csallány, Archäologische Denkmäler der Gepiden im Mitteldonaubecken (454-568 u. Z.), Budapest.

²⁹ O trasama rimskih cesta u sjevernoj Dalmaciji: Ž. MILETIĆ, 1993, 117 i d. (za Alveriju usp. str. 132-134) Ž. MILETIĆ, 2004, 7 i d. (za Alveriju usp. str. 14-15).

³⁰ O istočnogotskom naseljavanju rimskih provincija na području jugoistočne Europe: A. UGLEŠIĆ, 1996, 25 i d.

³¹ Vojna uprava u Istočnogotskom kraljevstvu bila je u potpunosti u rukama Istočnih Gota i nijedan Rimljanin

nije mogao nositi oružje niti služiti u vojsci. S obzirom na nedovoljan broj istočnogotske muške populacije sposobne za vojnu službu, njihove vojne postrojbe izdašno su se popunjavale drugim barbarima, prvenstveno Gepidima i Alanimima. Opširnije o civilnoj i istočnogotskoj civilnoj i vojnoj upravi: L. SCHMIDT, 1934, 367 i d.; H. WOLFRAM, 1990, 284 i d.

- ČAČE, S., 1990. - Slobodan Čače, Blandona i susjedna središta. Prilog antičkoj topografiji biogradskog područja, *Biogradski zbornik*, 1, Zadar, 197-211.
- ČAČE, S., 1995. - Slobodan Čače, *Civitates Dalmatiae u "Kozmografiji" Anonima Ravenjanina*, Zadar.
- ČAČE, S., 2007. - Slobodan Čače, Aserija i njezino zaleđe: Bukovica, Zrmanja, južni Velebit, *Asseria*, 5, Zadar, 39-81.
- ФУРАСЬБЕВ, А. Г., 2007. - Эпоха Меровингов: орлы Рима и вероны Вотана, Sankt-Peterburg.
- JELOVINA, D., 1964. - Dušan Jelovina, Novi arheološki nalaz iz vremena seobe naroda u Kninu, *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske*, 13,5, Zagreb, 153-156.
- MILETIĆ, N., 1978. - Reflets des grandes invasions en Bosnie-Herzegovine, *Problemi seobe naroda u Karpatskoj kotlini*, znanstveni skup, Novi Sad 13.-16. 12. 1976, Novi Sad, 97-107.
- MILETIĆ, N., 1978. - Rani srednji vijek. Doba seobe naroda, *Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod osmansku vlast*, Sarajevo, 375-390.
- MILETIĆ, Ž., 1993. - Željko Miletić, Rimske ceste između Jadera, Burnuma i Salone, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, 32(19), Zadar, 117-149.
- MILETIĆ, Ž., 2004. - Željko Miletić, O rimskim cestama na aserijatskom području, *Asseria*, 2, Zadar, 7-21.
- KUNTIĆ-MAKVIĆ B. – ŠEGVIĆ M., 1988. - Bruna Kuntić-Makvić, Marina Šegvić, O razgraničenju između Aserije i Alverije, *Arheološki radovi i rasprave*, 11, Zagreb, 49-61.
- SERGEJEVSKI, D., 1947. - Arheološki nalazi u Sarajevu i okolici, *Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu*, n. s., 2, Sarajevo, 13-50.
- SIMONI, K., 1991. - Katica Simoni, Knin-Greblje – kataloški opis grobova i nalaza, *Starohrvatska prosvjeta*, 3. s., 19, Split, 75-119.
- SUIĆ, M., 1981. - Mate Suić, *Zadar u starom vijeku (= Prošlost Zadra, 1)*, Zadar.
- SCHMIDT, L. 1934. - Ludwig Schmidt, *Die Ostgermanen. Geschichte der deutschen Stämme, bis zum Ausgang der Völkerwanderungszeit*, München.
- UGLEŠIĆ, A., 1990. - Ante Uglešić, Tipološko-stilska analiza istočnogotskog nakita na području rimske provincije Dalmacije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, 29(16), Zadar, 207-229.
- UGLEŠIĆ, A., 1992. - Ante Uglešić, Rimska provincija Dalmacija pod vlašću Istočnih Gota, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, 30(17), Zadar, 65-77.
- UGLEŠIĆ, A., 1995. - Ante Uglešić, Istočnogotski ženski grob iz antičke Narone, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, 34(21), Zadar, 145-150.
- UGLEŠIĆ, A., 1996. - Ante Uglešić, *Nazočnost Istočnih Gota u jugoistočnoj Europi u svjetlu arheološke i povijesne izvorne građe*. Disertacija, rukopis, Zadar.
- UGLEŠIĆ, A., 1996a. - Ante Uglešić, Nakit Istočnih Gota na području rimske provincije Dalmacije, *Hrvati i Goti*, ur. R. Tafra, Split, 135-168.
- UGLEŠIĆ, A., 2000. - Ante Uglešić, O etničkoj pripadnosti groba 2 s položaja Njive – Podstrana u Naroni, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, 38(25), Zadar, 93-100.
- UGLEŠIĆ, A., 2003. - Ante Uglešić, Nakit Istočnih Gota na području rimske provincije Dalmacije, *Hrvati i Goti*, ur. R. Tafra, Split, 99-135.
- UGLEŠIĆ, A., 2007. - Ante Uglešić, Najnoviji germanski nalazi seobe naroda iz sjeverne Dalmacije, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, 24, Zagreb, 273-276.
- VINSKI, Z., 1973. - Zdenko Vinski, O rovašenim fibulama Ostrogota i Tirinžana povodom rijetkog tirinškog nalaza u Saloni, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3. s., 6-7, Zagreb, 177-214.

VINSKI, Z., 1991. - Zdenko Vinski, Razmatranja o iskopavanjima u Kninu na nalazištu Greblje, *Starohrvatska prosvjeta*, 3. s., 19, Split, 5-73.

WOLFRAM H., 1990. - Herwig Wolfram, *Die Goten. Von den Anfängen bis zur Mitte des sechsten Jahrhunderts. Entwurf einer historischen Ethnographiae*, München.

THE FIND FROM THE MIGRATION PERIOD FROM BRGUD NEAR BENKOVAC

SUMMARY

In his paper the author analyzes a bow fibula found on the site of Jarebinjak in Brgud near Benkovac. Analyzes of its typological and stylistic characteristics, as well as comparison with fibulae from pannonian-danubian region, i.e. the territory of present-day Hungary, establish that fibula from Brgud should be attributed to the Gepids. It can be dated to the very end of the 5th century or the first three decades of the 6th century. In all probability, it was made in one of the local workshops in the territory of Dalmatia.

Fibula from Brgud is a new contribution to the history of the Gepids in our territories in the time of Ostrogothic rule over Dalmatia. It is also additional indication for a supposition that the Roman settlement of *Alveria* should be placed on the Jarebinjak hill-fort.

KEY WORDS: *Migration Period, Gepids, Brgud, Jarebinjak, Alveria, bow fibula*

Prijevod / *Translation*: Tomislav Fabijanić